

Preventiv 2012

M E S S A D I

dalla suprastonza communalal al cussegl da vischnaunca

Preziada signura presidental
Preziadas signuras cusseglieras
Preziai signurs cussegliers

Las stentas dils davos onns per migliurar las finanzas communalas ein sepagadas. Malgrad las pitgiras economicas e las turbulenzas monetaras savein nus presentar in preventiv cuntenteivel. El sebase sil program d'activitad, revedius ils 14 d'avrel 2011 e sil plan da finanzas 2012–2016, ch'il cussegl da vischnaunca ha priu enconuschientscha ils 17 da zercladur 2011. Quels documents ein, ensemen cun las informaziuns cuntenuidas el rapport da gestiun 2010, il fundament per la politica finanziaria dil proxim onn.

Il resultat dil preventiv dil quen current 2012 ei favoreivels, quei era muort ina nova e buca prevedida contribuziun ord il fondo cantunal d'ulivaziun. Perencunter survargan las investiziuns las limitas fixadas el plan da finanzas, quei malgrad che la surpastonza communal ha strihau giavischs per novas investiziuns ella dimensiun da bunamein in milliun francs.

Igl augment dallas investiziuns ei d'attribuir a differents facturs, specialmein allas investiziuns gia decididas ni previdas (la sanaziun dil Center da sport e cultura, che vegn suttamessa alla votaziun dil pievel, l'avertura dalla zona da mistregn Pignola e la sanaziun dalla Via Sursilvana). Cheutras s'augmenta la limita fixada per las investiziuns dad 1.9 a 3.4 milliuns francs. Quei importo ei da considerar sco in fatg extraordinari. Els proxims onns sto quel puspei vegnir reducius sil nivo da maximal dus milliuns.

Il pei da taglia da 120 % ei d'ina vart ina grevezia per ils pagataglia. Da l'autra vart porta quel ina bufatga entrada supplementara. Sebasond sin las novas prescripziuns dalla lescha cantunala davart l'ulivaziun da finanzas obtegn la vischnaunca igl onn 2012 ina contribuziun cantunala a basa dalla forza fiscala ella summa da frs. 258'700.--. Quella favur ei denton ligiada al pei da taglia actual. Cun sbassar il pei da taglia per 5 % sereducessen las entradas da taglia per rodund frs. 150'000.--. Leutier vegness la sperdita dalla nova contribuziun cantunala, aschia ch'il manco muntass totalmein a rodund frs. 400'000.--. La suprastonza communal e la cumissiun da gestiun ein dil meini, ch'ei fuss sin fundament da quella nova situaziun, buca prudent ed indicau da sbassar el mument il pei da taglia, mobein da spustar quella damonda sin pli tard. La contribuziun d'ulivaziun ein in absolut niev aspect, ch'era entochen ussa buca enconuschents. Igl ei perquei necessari d'informar la populaziun sur da quei niev fatg. Ina decisiun immediata fuss era a vesta dallas grondas investiziuns pendentas e la necessitad dil manteniment dalla infrastruttura (en special dallas vias communalas) buca prudenta e da donn per il beinstar dalla vischnaunca. Cun ina reducziun dil pei da taglia vegness la situaziun finanziaria a liunga vesta mendra e la vischnaunca perdess ina contribuziun cantunala da rodund in quart milliun francs per onn.

La suprastonza communal ha – en concordanza cun la cumissiun da gestiun – repetidamein accentuau, che novas disposiziuns finanzialas stoppien esser beinponderadas e risguardar tuts facturs actuals e futurs. Ei seigi necessari da preparar in pachet ch'ensiari differentas spartas, denter auter il pei da taglia, la finanziaziun speciala dalla canalisaziun e dalla serenera, il svilup dallas expensas sil sector dalla sanadad (las novas greveziyas entras la legislaziun cantunala) e dil scolaesser (nova lescha da scola ?), dallas consequenzas d'ina eventuala aboliziun dalla valeta dall'atgna locaziun (Eigenmietwert) e dalla problematica dallas habitaziuns secundaras. Per quei motiv desista la suprastonza communal da suttametter al cussegl da vischnaunca ina proposta per ina adattaziun dallas taxas per la colligiaziun alla canalisaziun ed alla serenera. Dapresent vegn ei sclariu cun sustegn digl uffeci per economia e turissem (AWT) ed en concordanza cun la vischnaunca da Tujetsch la puseivladad d'introducir ina taxa directiva (Lenkungsabgabe) per las habitaziuns secundaras.

Quen current

Embellaziun dil vitg

A caschun dil giubileum da 100 onns lingia da viafier Cuera – Mustér ei previu da migliorar l'embellaziun dil vitg (la cumparsa dalla piazza dalla staziun, inscripziuns etc.) e d'organisar ils 16 e 17 da zercladur 2012 ina fiasta populara.

Sanadad

Entras las adattaziuns da differentas legislaziuns cantunalas s'augmentan las contribuziuns communalas allas casas da tgira, Spitex e pli probabel era al spital regional marcantamein.

Casa da tgira Sursassiala: Cun l'entschatta digl onn 2011 ei il sistem vegnius midaus. La vischnaunca sto separticipar als cuosts da tgira dallas personas che basegnan quei survetsch.

Project Russein

Il project progredescha tenor program. La collaboraziun cun l'Axpo e la vischnaunca da Sumvitg ei fetg buna. En connex cun las mesiras da revitalisaziun vegn tschercau nizeivlas investiziuns. Per accelerar las preparativas ei la vischnaunca da Sumvitg prompta da prefinanziar la sanaziun dalla Via Russein.

Contribuziun ulivaziun da finanzas

Sebasond sin art. 16, al. 4 dalla lescha cantunala davart l'ulivaziun da finanzas ei la contribuziun ligiada strictamein vid il pei da taglia da minimalmeins 120 %. L'ulivaziun vegn fixada mintg'onn entras la Regenza.

Taglias

Tier las taglias astgein nus buca quintar cun in augment dallas entradas, quei era a vosta dallas pitgiras economicas. La calculaziun dallas taglias ei succedida tenor recumandaziuns dil "Verband der Gemeindesteuerämter des Kantons Graubünden".

Quen d'investiziun

Meglieraziun funsila

Sco informau, preveda la suprastanza communal da realisar ina meglieraziun funsila. Las preparativas ein bein avanzadas e proximamein obtegn il cussegl da vischnaunca in messadi per quella fatschenta. Igl ei previu da suttametter il mars 2012 la corrispundenta damonda alla votaziun dil pievel.

Center da sport e cultura (CSC)

L'emprema fasa dil concept general pil CSC ei vegnida realisada cul colligiament dil CSC alla centrala da scaldar dalla Recal SA. La secunda fasa cumpeggia las investiziuns ordaviert ch'il cussegl da vischnaunca tracta ils 28 d'october 2011. La tierza fasa pertucca il diever futur dil CSC cun integrar las localitads ch'ei vegnidas libras ils davos onns.

Via Sursilvana

Il Cantun sanescha la Via Sursilvana naven dil Hotel Disentiserhof entochen tier la sbuccada en la Via Cavardiras (2/3 igl onn 2012 ed 1/3 igl onn 2013). En quei connex vegn era sanau il parcadi Centrum a Davos-Mustér (cto. 623.501.04).

Maschinas per menaschi tecnic

Dil mument che la macchina Mahler vegn remplazzada e stat buca pli a disposiziun al menaschi tecnic, sto vegnir acquistau ina nova macchina oravontut per la dismessa da neiv.

Plinavon cuntegn il preventiv expensas per refar ils donns dallas malauras dil fenadur 2011 (cto. 817.505.04).

Survesta finala

Suenter haver fatg differentas adattaziuns se presenta il preventiv 2012 sco suonda:

<u>Quen current</u>	<i>Preventiv 2012</i>	<i>Preventiv 2011 incl. supplements</i>	<i>Quen 2010</i>
Entradas	frs. 12'541'900	frs. 12'237'200	frs. 13'404'601
Expensas	frs. 12'505'700	frs. 12'267'400	frs. 13'346'619
Surpli expensas		frs. 30'200	
Surpli entradas	frs. 36'200		frs. 57'982

Quen d'investiziun

Investiziuns bruttas	frs. 4'674'000	frs. 2'795'000	frs. 1'725'217
Entradas	frs. 1'248'000	frs. 1'052'500	frs. 1'019'554
Investiziuns nettas	frs. 3'426'000	frs. 1'742'500	frs. 705'663

Ils 25 d'october 2011 ha la cumissiun da gestiun repassau il preventiv ensemen cun la suprastanza communal. Suenter ina discussiun detagliada sustegn la cumissiun da gestiun la proposta dalla suprastanza communal d'approbar il preventiv 2012 per mauns dil cussegl da vischnaunca.

Sper la documentaziun suttamessa al cussegl da vischnaunca exista in commentari detagliau tier las singulas posiziuns. Ils commembers dil cussegl da vischnaunca han la pusseivladad da prender investa da quei commentari tier l'administraziun communal.

Consideraziuns finalas

Dapi onns ein differents impurtonts projects sin rucca. Malgrad las grondas stentas e las bunas colligaziuns da traffic ed ina buna infrastruttura, reussescha ei buca da carmalar novs investurs a Mustér. La sparta turistica ha plinavon da sbatter cul ferm franc svizzer e la gronda concorrenza. Las pusseivladads dallas autoritads communalas ein limitadas. Ellas procuran per bunas cundiziuns generalas e favurs sil sector dalla planisaziun locala. Plinavon tschercan ellas investurs e sesprovan da perschuer quei da s'engaschar per nossa regiun. Ina agid finanziel direct ei denton – a vesta dallas finanzas communalas – strusch pusseivels. Il sustegn sto serestrenscher sin contribuziuns alla infrastruttura turistica. Sche Mustér vul denton marcar sia posiziun da center, stuein nus era esser prompts d'investar.

Las perspectivas per igl avegnir ein buca fetg encuraschontas. Gest en talas situaziuns drova ei bia prudientscha ed il sustegn dil maun public. El rom da nossas pusseivladads sestentein nus era el futur da sliar il problems urgents e d'animar las activitads economicas. Quei pertucca en special il turissem.

Proposta

En concordanza cun la cumissiun da gestiun

propo na

la suprastanza communalal al cussegl da vischnaunca da:

1. approbar il preventiv 2012 cun suttametter quel al referendum facultativ conform ad art. 21, lit. a dalla constituziun communalal;
2. fixar il pei dalla taglia sin las entradas e la facultad sin 120% dalla taglia cantunala semplia ed il pei da taglia per la taglia sin schischom ad 1.7‰ (sco tochen dacheu).

Suprastanza communalal Disentis/Mustér
Il president: Il canzlist:

Dumeni Columberg

Andri Hendry

Disentis/Mustér, ils 28 d'october 2011

Procedura per la tractaziun dil preventiv 2012

Il detagls tier las singulas posiziuns ein cuntenidas en in commentari detagliau. Sco usitau, han las cusseglieras ed ils cussegliers la pusseivladad da prender investa da quei document en canzlia communalal (s'annunziar al spurtegl).

Per garantir in tractament efficient, supplichein nus ils commembers dil cussegl da sclarir damondas da pintga muntada ordavon cun ils geraus responsabels, respectivamein cul canzlist. Damondas ni propostas da pli gronda muntada supplichein nus d'inoltrar ordavon all'administraziun communalal, sina quei che nus saveien far las preparativas necessarias per in tractament serius e speditiv.

Annexas:

- survesta dil preventiv 2012
- quen current - preventiv 2012
- quen d'investiziun - preventiv 2012
- quen Center da sport e cultura - resumaziun preventiv 2012